

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Suomen talouden tilanne ja näkymät

Pörssitalo
Helsinki 18.3.2010

Mika Kuismanen
Kansantalousosasto

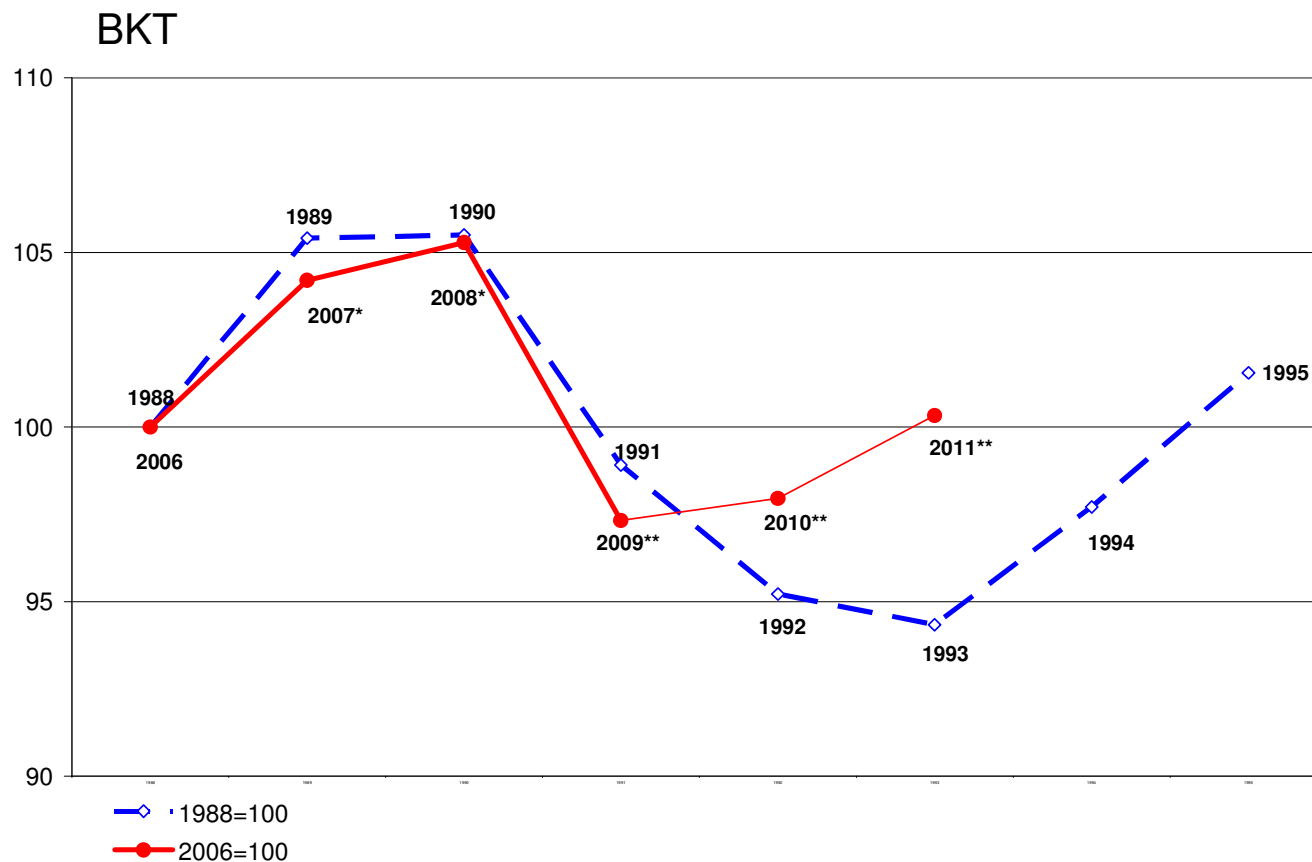

Esityksen sisältö

- Mitä taloudessa tapahtui ja missä olemme nyt?
- Suomen talouden kehitys lähitulevaisuudessa: tuplahaasteena ikääntyminen ja taantuma
- Julkisen talouden kestävyysongelman ratkaiseminen

Suhdanneilannevertailu: BKT

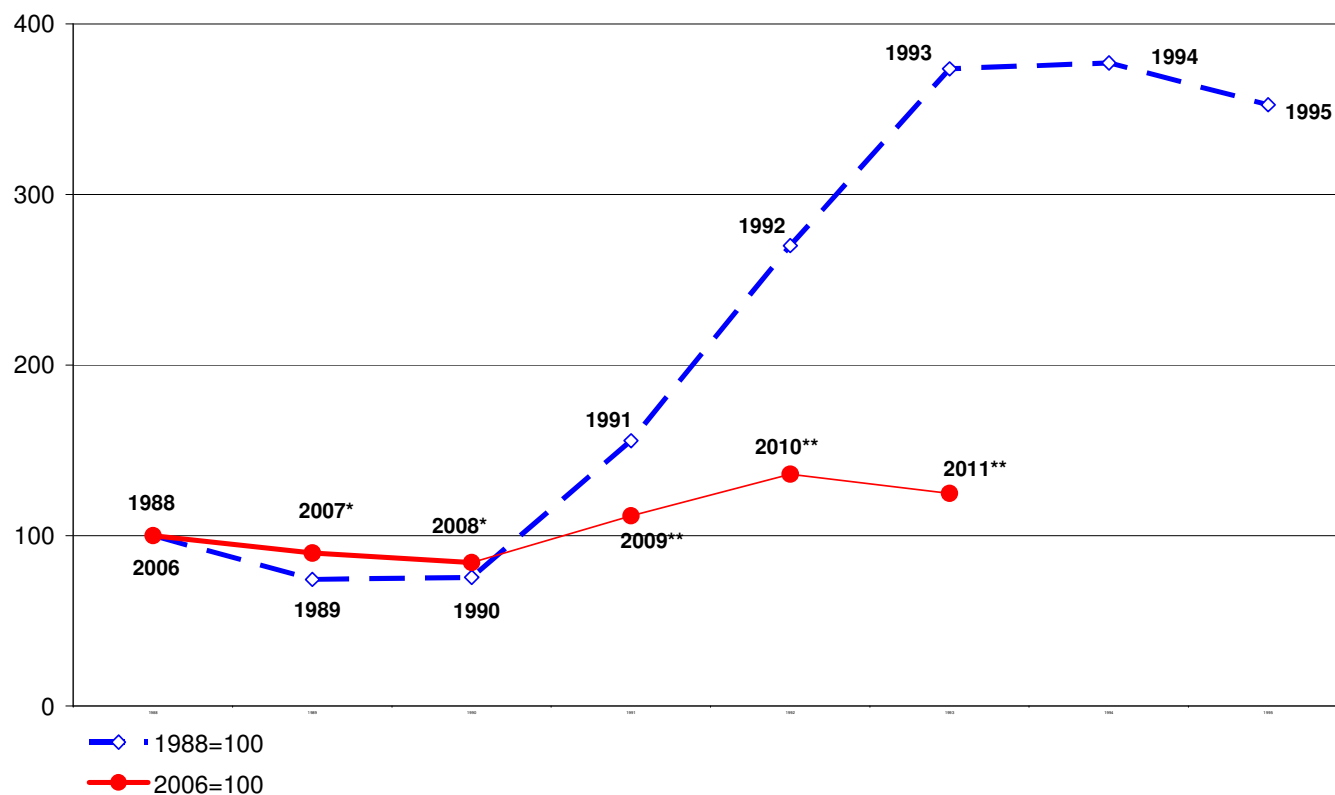

15.1.2010/VM/KO/UL

Suhdanneilannevertailu: työttömyys

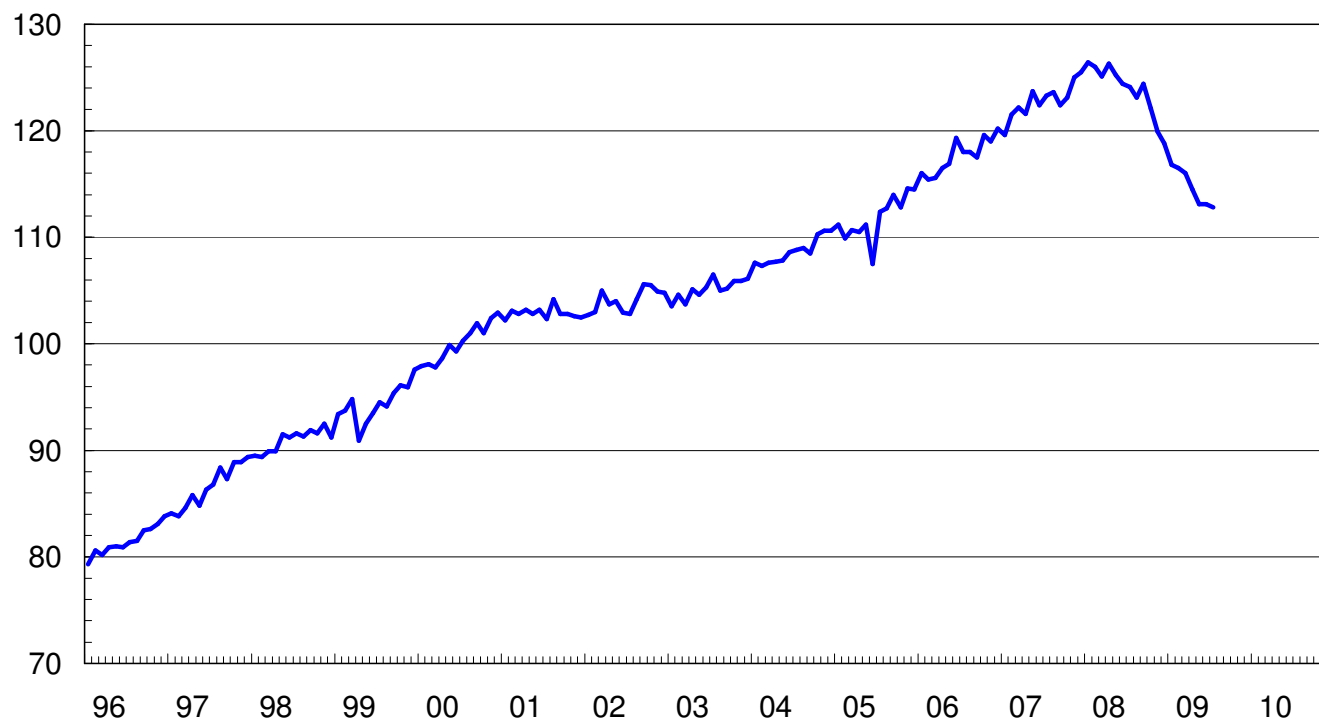
Työttömät

15.1.2010/VM/KO/UL

Suomen talous palannut 4 vuotta taaksepäin...

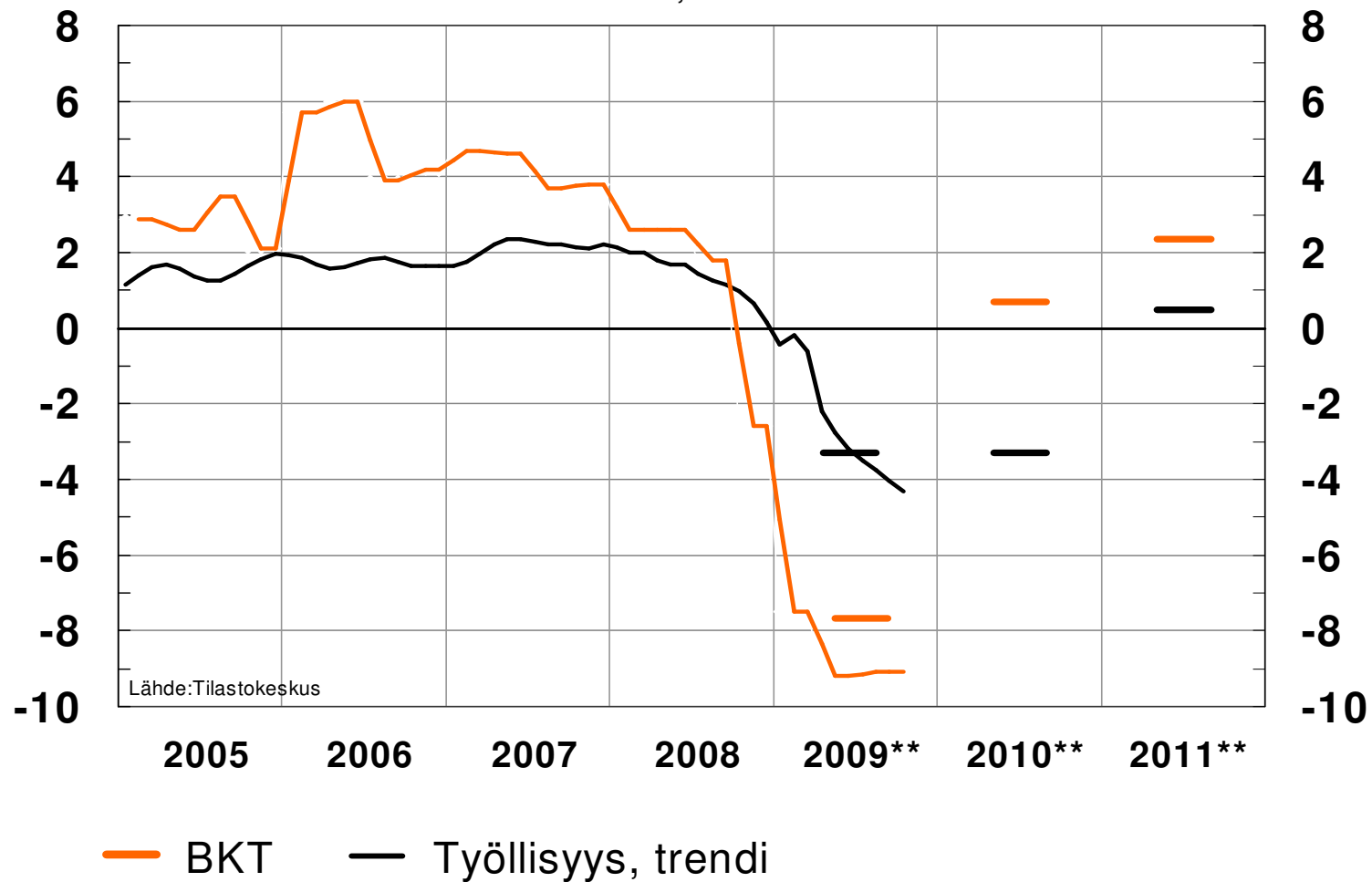
— Kokonaistuotannon kuukausikuvaaja 2000=100, kausitasoitettu, Suomi

Lähde: Tilastokeskus
14.10.2009/HKä/18917.xls

BKT ja työllisyys

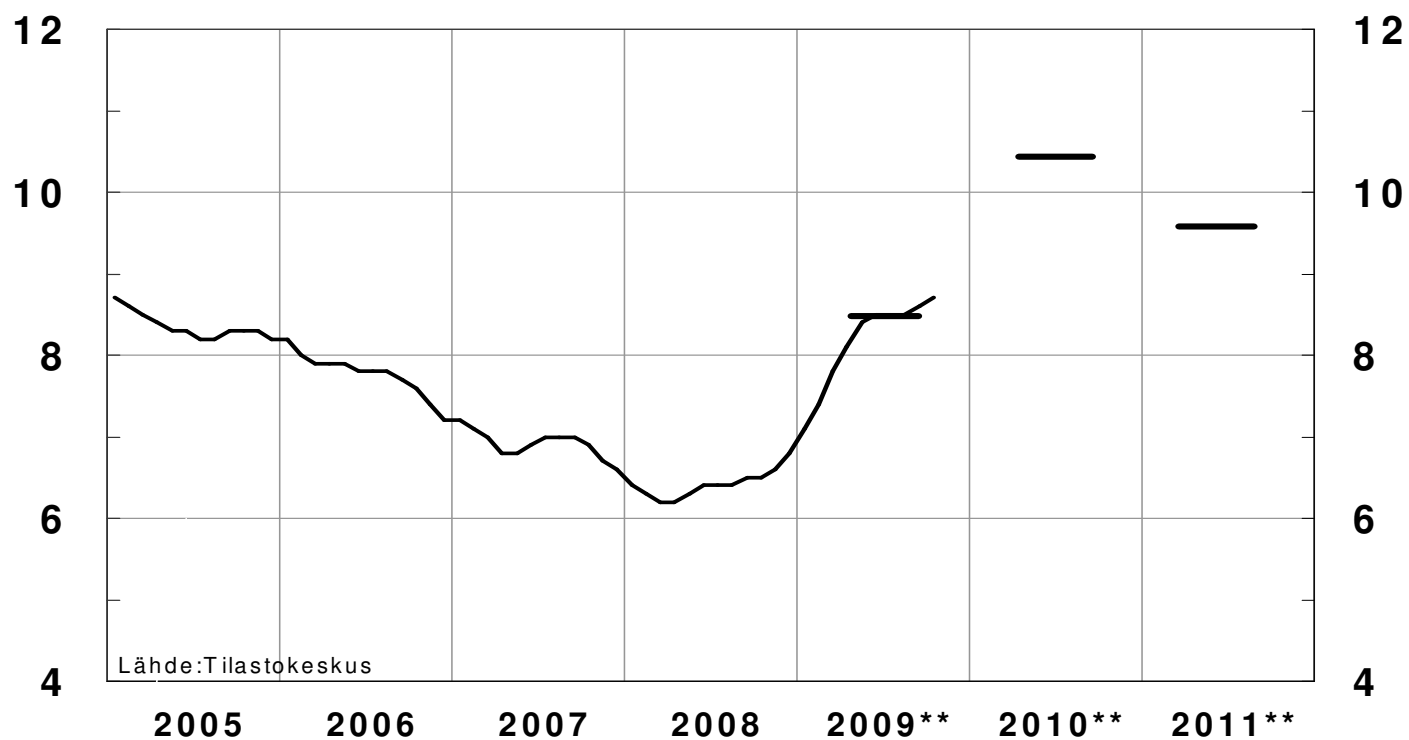
muutos edellisestä vuodesta, %

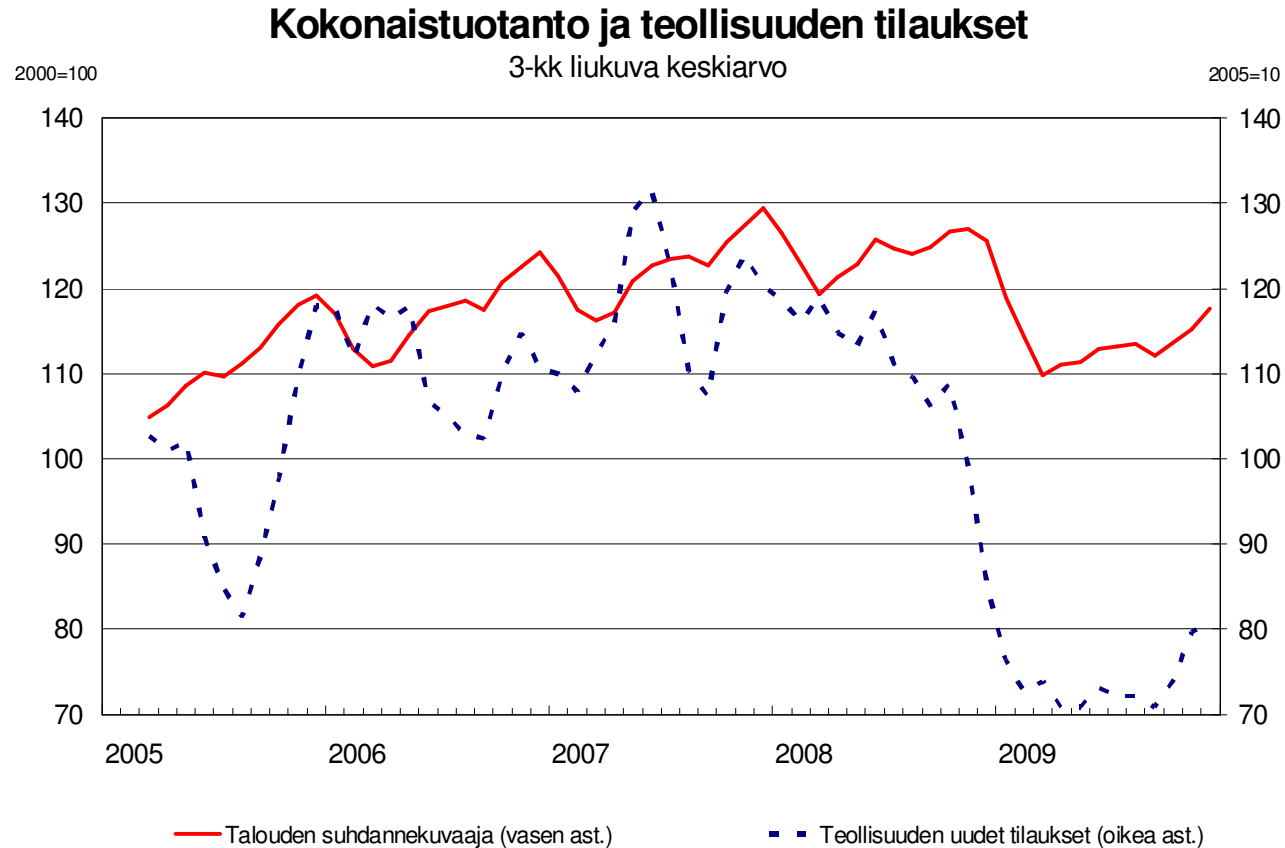

Työttömyysaste nousee

Työttömyysaste, %

Pahin takanapäin – tuotanto kääntymässä kasvuun

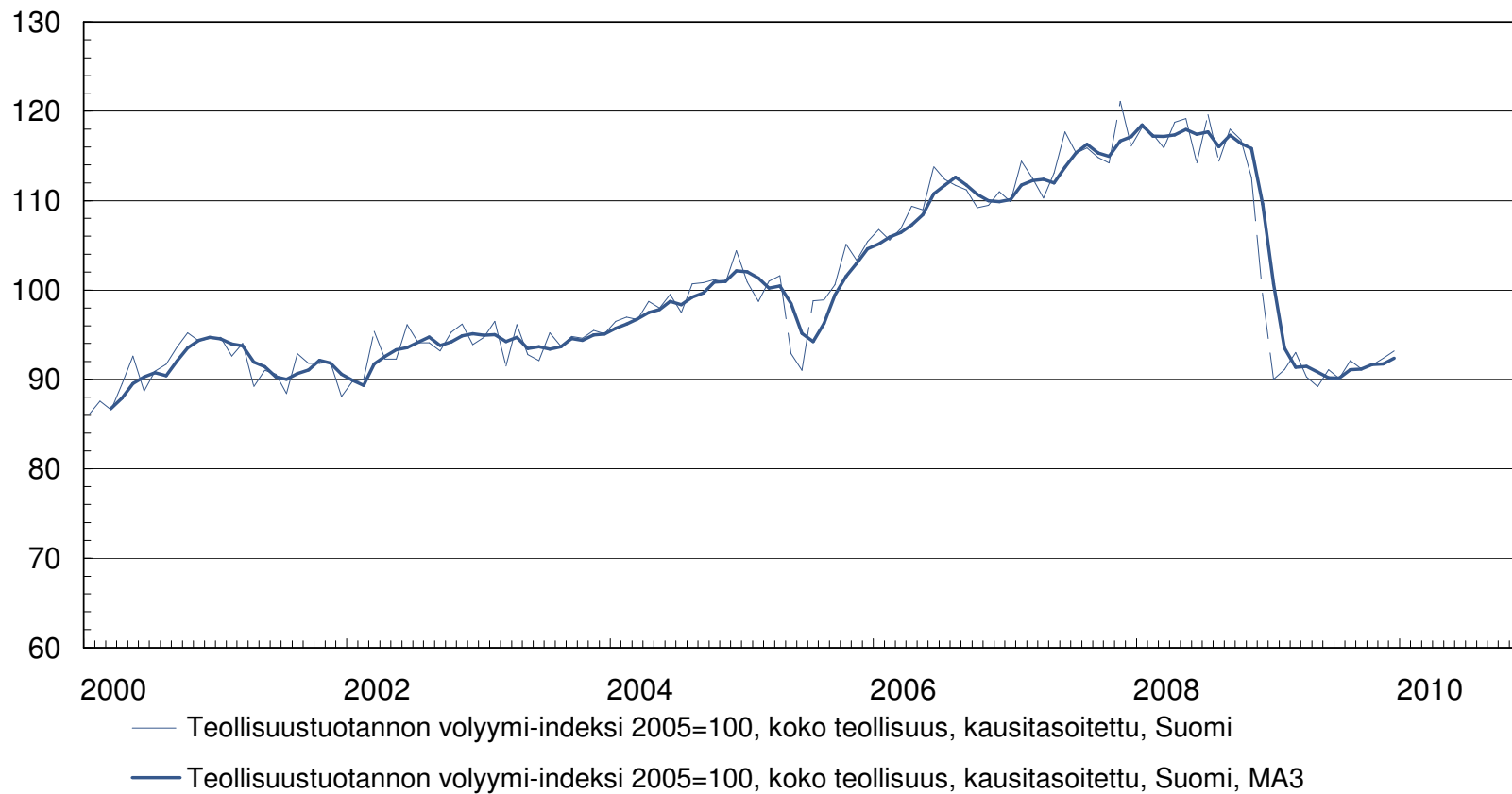

Lähde: TK
12.2.2010/VM/KO/UL/ 11246.xls

Teollisuustuotanto

2005=100

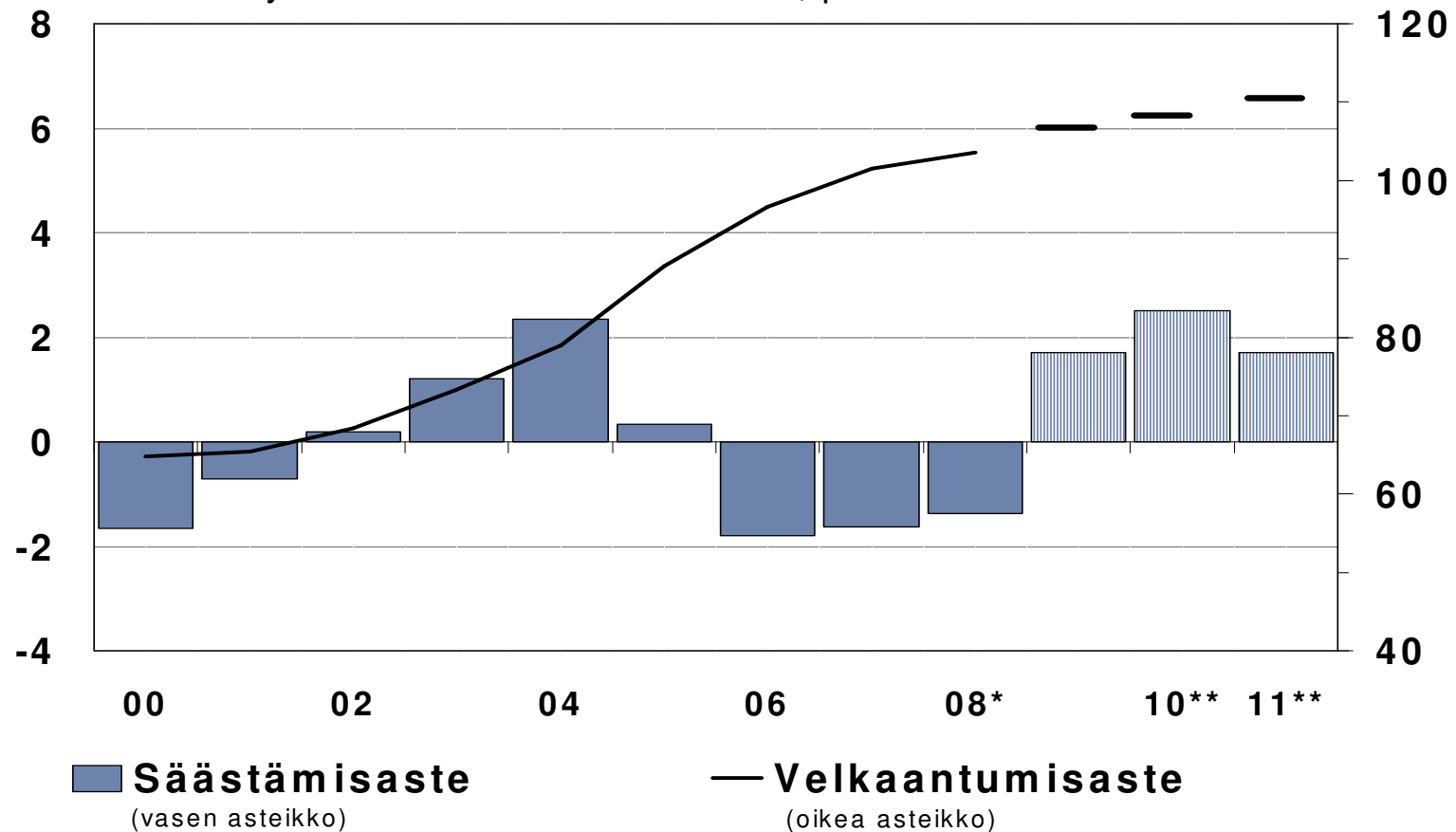

Lähde: TK.

... ja kotitalouksien velkaantuminen jatkuu edelleen

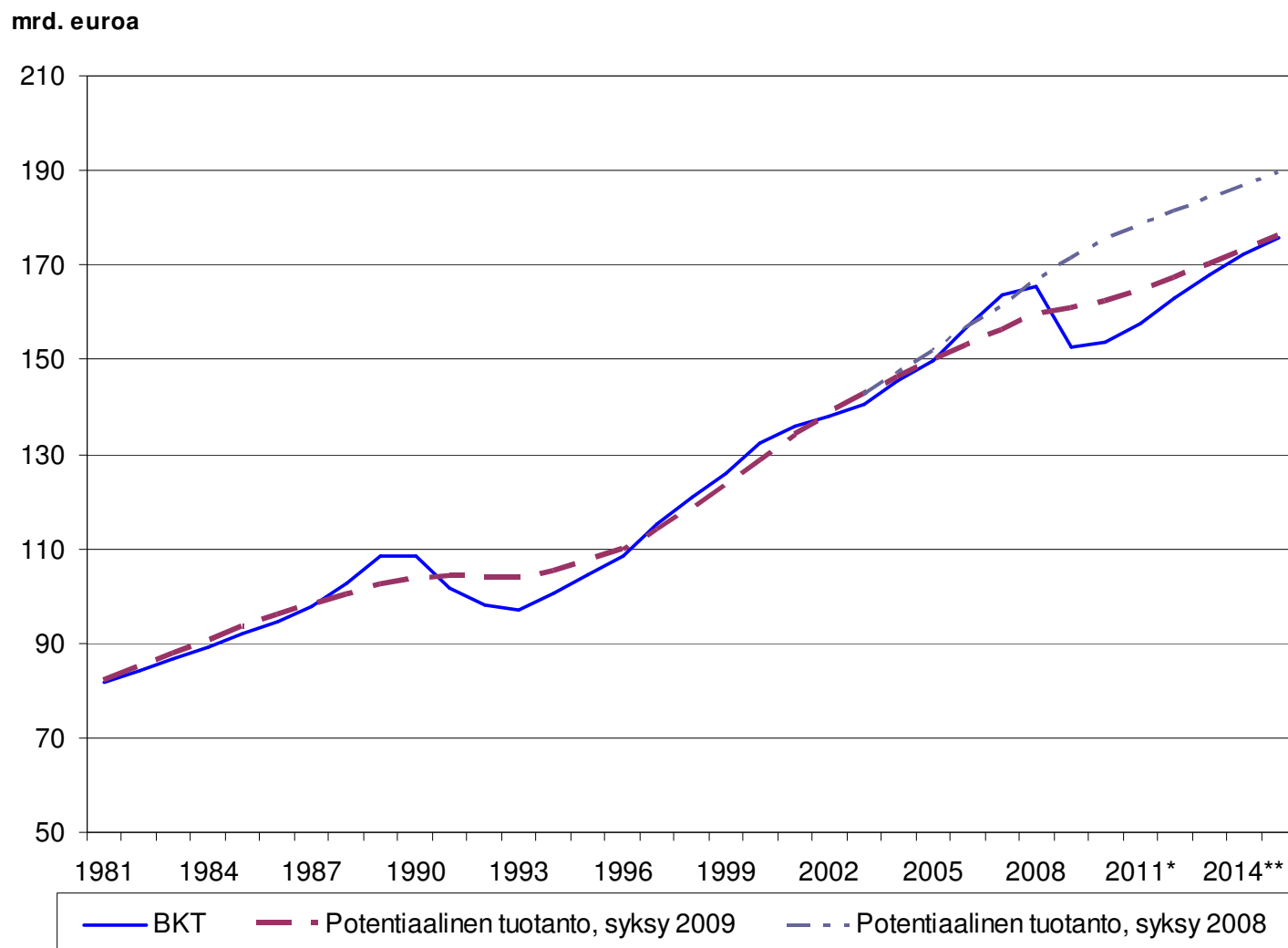

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen osuus käytettävissä olevista tuloista, prosenttia

Lähde: TK, VM

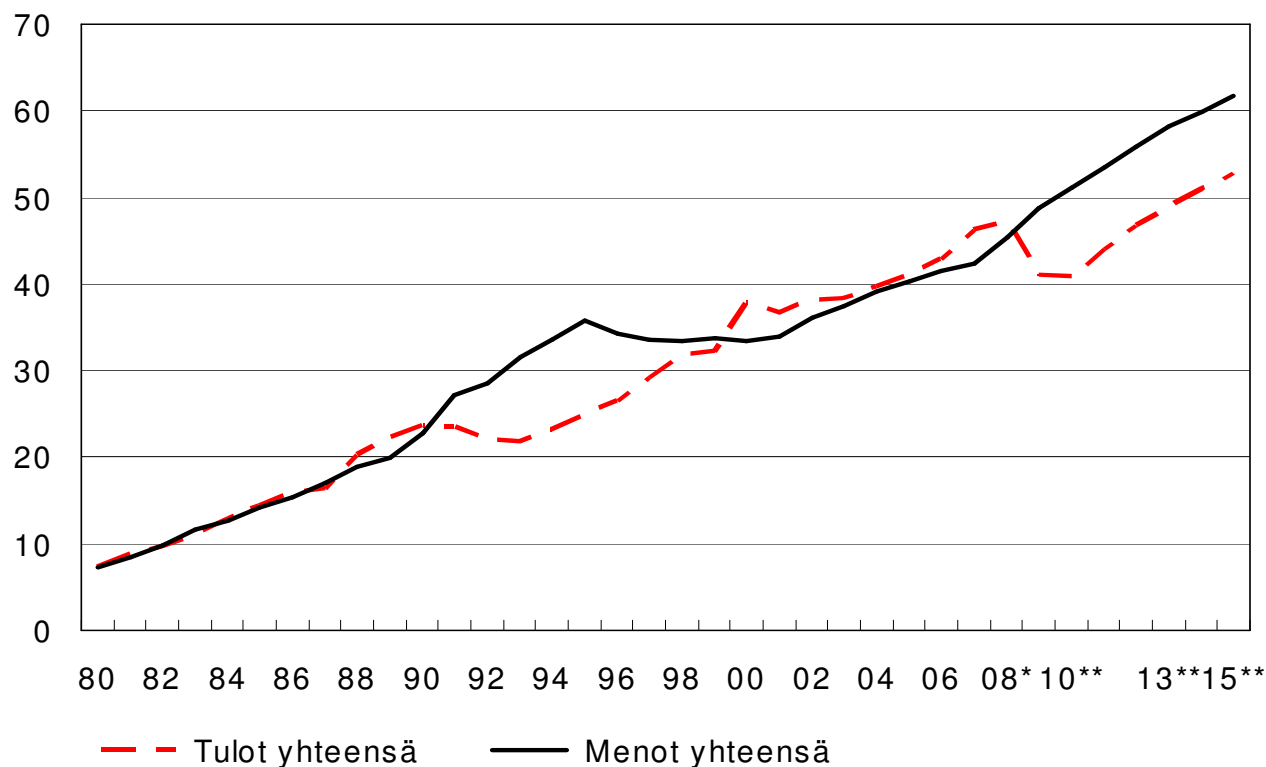
Kriisi heikentänyt pitkän ajan kasvunäkymiä

Valtion tulojen ja menojen väliin on muodostunut n. 10 mrd. euron vuosittainen vaje

Valtion tulot ja menot
miljardia euroa

Lähde: Tilastokeskus, VM
12.1.2010/VM/KO/rk 19568

Ikääntyminen Suomessa nopeaa

Vanhushuoltosuhte

(yli 65-vuotiaat, % työkäisestä (15-64 v.) väestöstä EU-maissa)

	2008	2030	2060	Muutos 2008-2030
Belgia	25,8	37,6	45,8	11,8
Tanska	23,6	37,9	42,7	14,2
Saksa	30,3	46,2	59,1	15,9
Kreikka	27,8	38,5	57,1	10,7
Espanja	24,2	34,3	59,1	10,2
Ranska	25,3	39,0	45,2	13,7
Irlanti	16,3	24,6	43,6	8,3
Italia	30,5	42,5	59,3	12,0
Luxemburg	20,9	30,8	39,1	9,9
Alankomaat	21,8	40,0	47,2	18,2
Itävalta	25,4	38,1	50,7	12,7
Portugali	25,9	36,6	54,8	10,7
Suomi	24,8	43,9	49,3	19,1
Ruotsi	26,7	37,4	46,7	10,8
Iso-Britannia	24,3	33,2	42,1	9,0
EU-15	24,9	37,4	49,5	12,5
Uudet jäsenmaat	21,6	34,7	61,4	13,0
EU-27	23,5	36,2	54,8	12,7

Lähde: Eurostat 2008

25.9.2008/JHu,FK

Ikäsidonnaisten menojen muutos 2007-2035, %-yks. BKT:sta

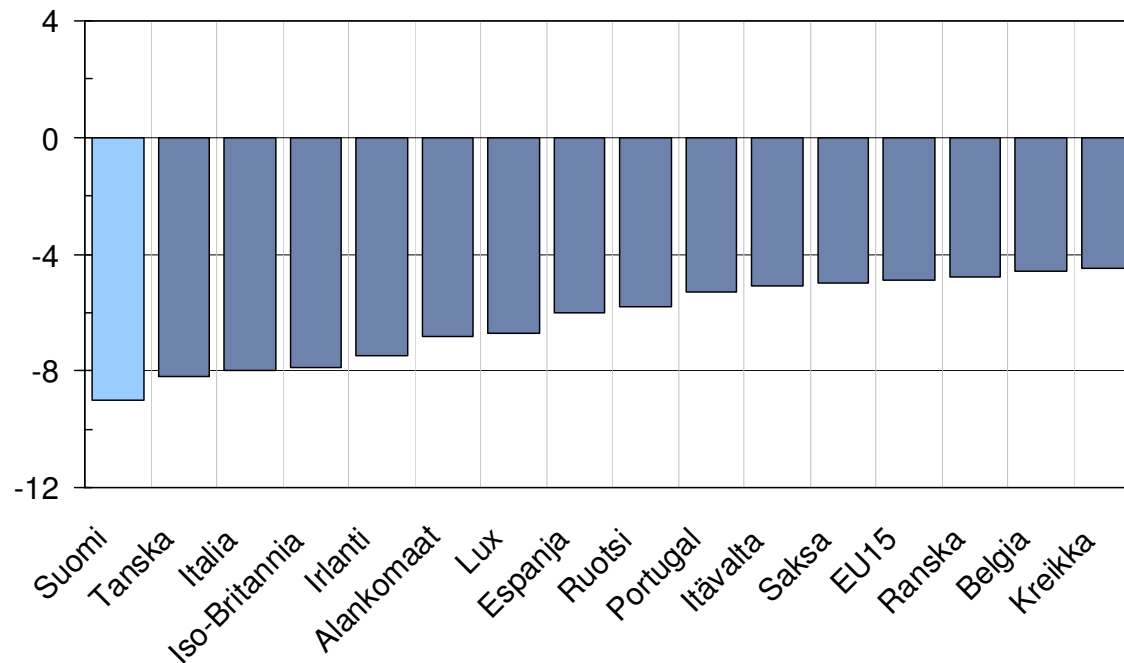
Suomi	6,1
EU-15 (vanhat jäsenmaat)	3,0
EU-12 (uudet jäsenmaat)	0,4

→ Talouskriisin aiheuttamat kustannukset vain 10 %
suhteessa ikääntymisen julkiselle sektorille
aiheuttamiin kustannuksiin.

Rahoitusjäämä tuntuvasti heikentynyt

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämän muutos 2010/2008
EU-15 maissa, suhteessa BKT:hen, %-yksikköä

Lähde: Komissio syksy 2009

5.11.2009/VMKO/rk 17683

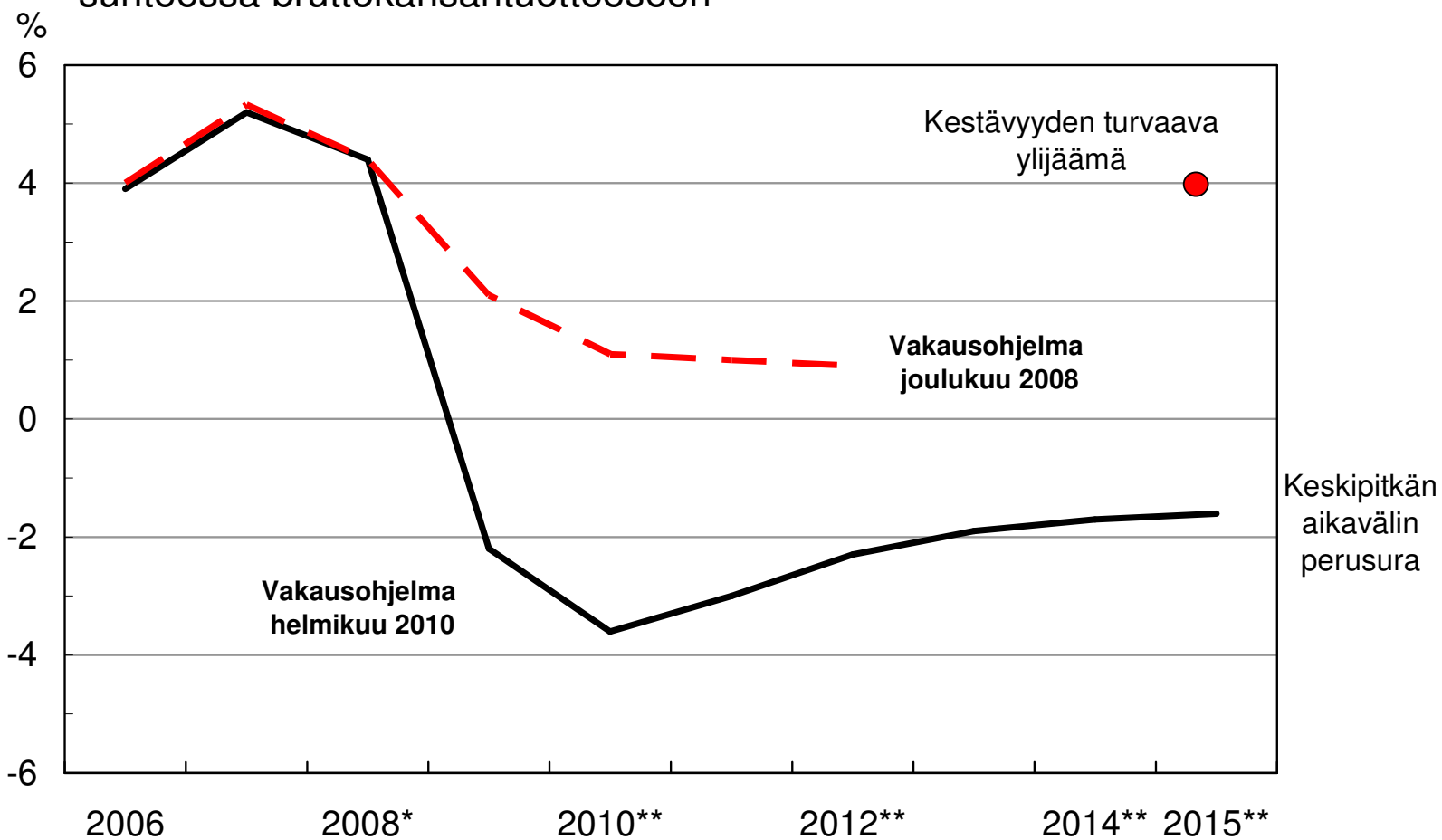

Miten kestävyyttä voidaan arvioida?

- Kestävyyyslaskelma:
 - Ei ennuste vaan mekaaninen laskelma
 - Lähtötilanteessa (2015) *kestävyyden turvaava ylijäämä* tulisi olla 4 % BKT:sta (valtio, sotu-rahastot, kunnat) → arvio säilynyt samana koko vaalikauden
- Mitä on muuttunut: vuodelle 2015 arvioitu rakenteellinen *alijäämä* on 1½ % BKT:sta
→ *Kestävyyssvaje* on 5½ % BKT:sta eli n. 12 mrd. euroa

Julkisyhteisöjen nettoluotonanto suhteessa bruttokansantuotteeseen

Lähde: Tilastokeskus, VM
11.1.2010/VM/KO/rk 23422

Julkisen talous nykymenolla umpikujaan

- Ikärakenteen muutos
 - Suomi kulkee EU:n etujunassa
 - Ikäsidonnaisten menojen kasvu EU-maiden nopeinta
- Talouskriisi heikentää kansantaloutta pysyvästi
 - Rakennemuutos: vanhat työpaikat eivät enää palaa, mistä ja miten uutta työtä Suomeen?
- Edessä hitaan kasvun aika
 - Keskimääräinen BKT:n kasvu 2 %:n tasolla
- Hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen edellyttää velkaantumisen saamista hallintaan
 - Korkomenoja ei voida pitkään rahoittaa velalla
 - Julkisen velan osuus BKT:sta vakiinnutettava siedettävälle tasolle

Keinovalikoimasta

Ongelman suuruus edellyttää todennäköisesti koko keinovalikoiman käyttöä:

- **rakenteellisia uudistuksia** (erityisesti hoito- ja hoivapalvelujen tuottavuuden kohottaminen ja työurien pidentäminen)
- **menopuolen toimia** (kehysmenettelyyn perustuvan valtiontalouden ohjauksen parantaminen ja kuntatalouden ohjauksen tiivistäminen menojen kasvun hillitsemiseksi)
- **tulopuolen toimia** (veroasteen vakioiminen laskelmassa johtaa eläkemaksujen ja kunnallisverojen nousupaineen myötä tuntuvaan valtion verotulojen pienentymiseen)

Mitä pitäisi tehdä?

- Mitä aiemmassa vaiheessa, mitä paremmin harkiten ja mitä suuremman yksimielisyyden vallitessa julkisen talouden kestävyysongelmaan puututaan, sitä parempia keinoja sen ratkaisemiseksi voidaan löytää.
- Kestävyysongelma on niin suuri, että sitä on varauduttava hoitamaan koko seuraava vuosikymmen.

Mitä pitäisi tehdä?

Virkamiestyöryhmä esittää kahden vaalikauden mittaista asteittaista sopeuttamista:

- Seuraavalla vaalikaudella julkista taloutta tulisi vahvistaa keskimäärin 1,5 mrd. €/vuosi
- Loppu seuraavan vaalikauden aikana
- Aikataulua voidaan nopeuttaa mikäli taloustilanne antaa periksi

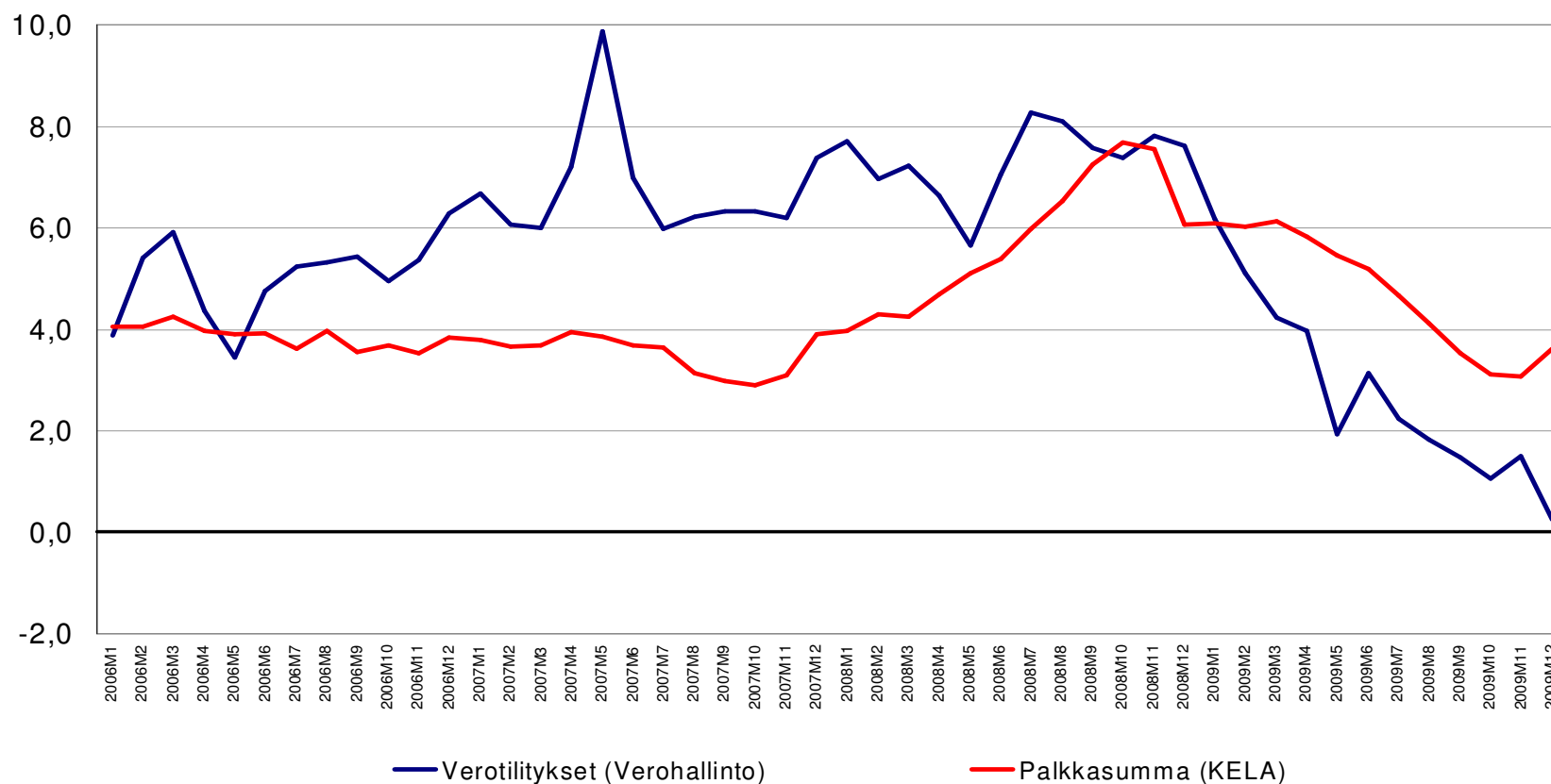
Jos päätöksiä uusista rakenteellisista toimista ei saada aikaan, valtion talous tulisi seuraavan vaalikauden aikana saada tasapainoon.

... kuntien tilanne myös huolestuttava

Kuntien palkkasumma ja verotulot

kuukausitilitykset 1/2006-12/2009*, 12kk liukuvan summan muutos (%)

Kunnat ratkaisijan asemassa

- Pelkästään ottamalla parhaat olemassa olevat palvelukäytännöt käyttöön kaikissa kunnissa, voitaisiin hyvinvointipalvelujen tuottavuutta kohottaa 5-20 %.
- Mikäli rakenteellisia uudistuksia ei saada aikaiseksi kunnallisveroasteen korotuspaine on jopa 7 %-yksikköä vuoteen 2030 mennessä. Samalla kunnat imisivät työmarkkinat tyhjiin uusista henkilöistä: vuoteen 2030 mennessä tarvitaan 100 000 henkilöä lisää.